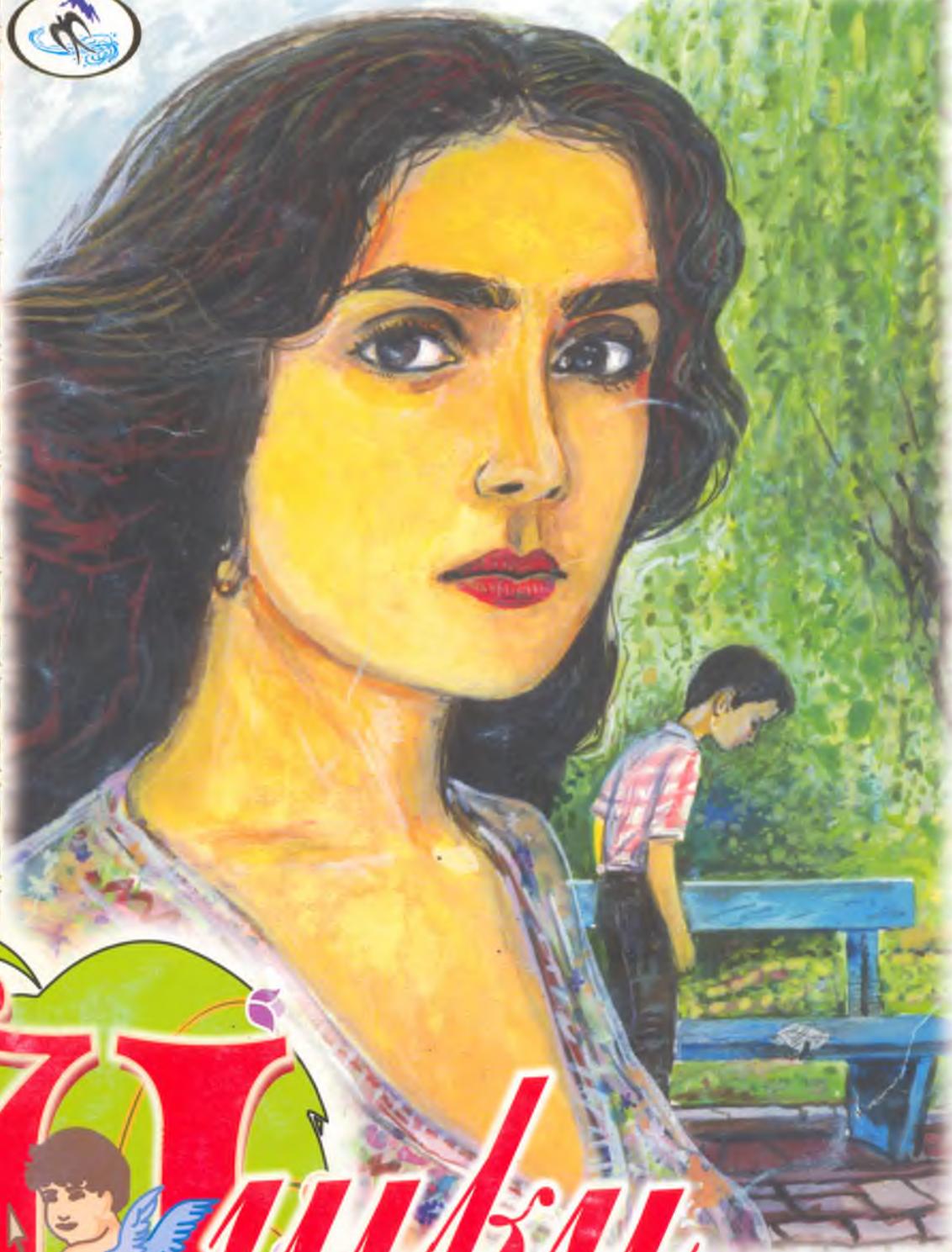
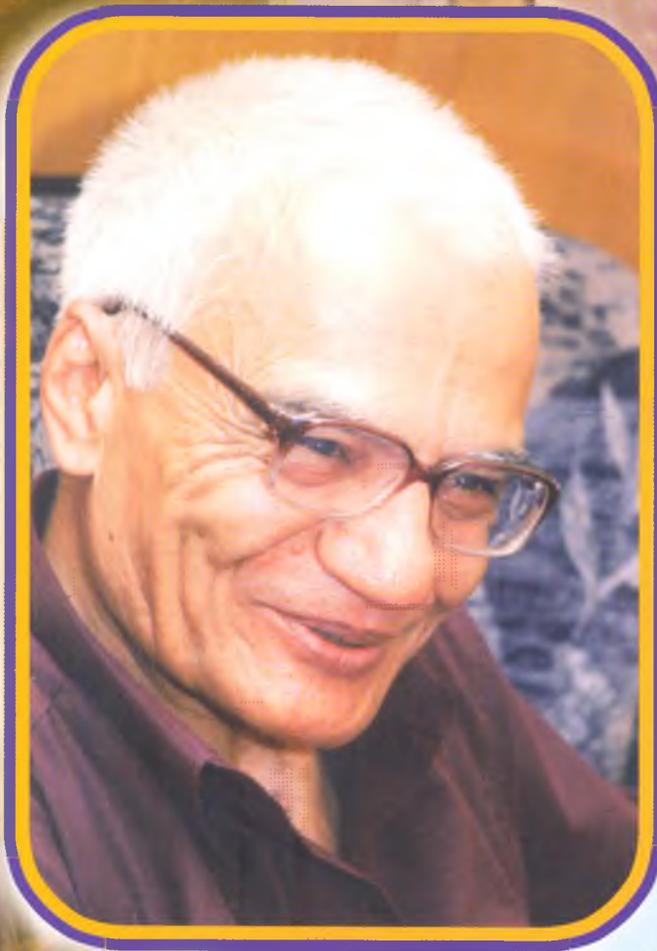

САТТОР ТУРСУН

Аллаху

АББА

«Забон, забони ҳар як миллат,
гаронбахотарин хазинаи олам
аст. Дар он дили бузурги халқ
метанад; вай ҳамон ҳофизест, ки
умеду орзу муборизаву
бунёдкори нокомиҳо, -
хулоса т
муқадда
медора

КИТОБРО ДАР МУҲЛАТИ ҚАВДШУДА
БАРГАРДОНЕД

УН «Соддакор»

ISBN 978-99947-53-19-2

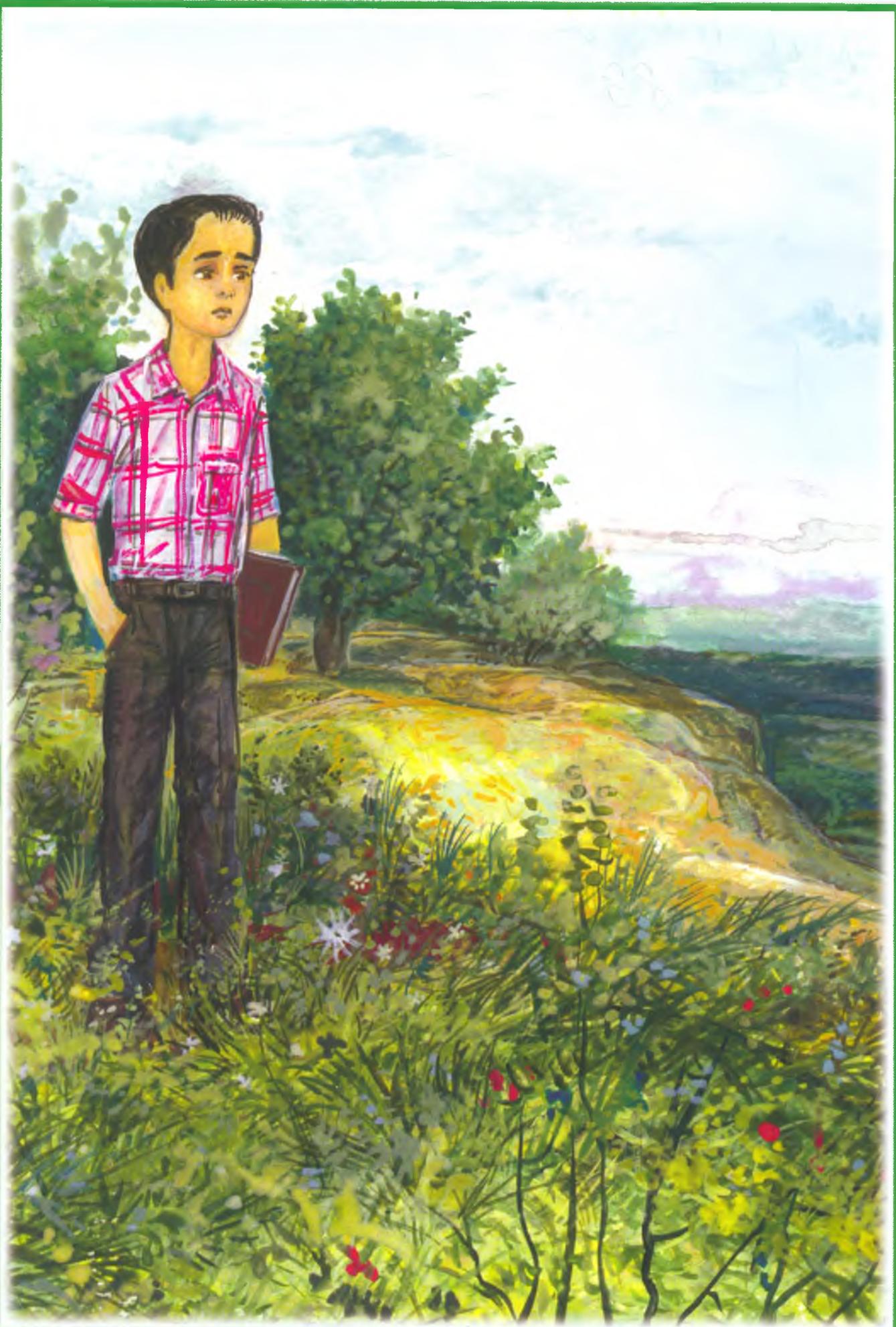
Allo may 2
T-89

САТТОР ТУРСУН

Ҳушқир АВВАЛ

Китобхонаи Ҷумҳурии М. Ҳаҷриев	Қашқадуқ 13880	Қашқадуқ 13880
	13880	қад

П

исарак дар синфи чорум мехонд. Вай як бачаи резаустухон, рангаш ҳама вақт каме парида, ниҳоят шармин ва камгап буд. Бештар танҳоиро хуш мекард. Ба ҳар гуна бозиҳои ҳамсолонаш, ки аксаран дар саҳни ҳавлии бинои дуошӯна бо шӯру шааф сурат гирифта, баъзан соатҳо давом меёфтанд, қариб

тамоман шарик намешуд.

Аз ин ланчиву дамдуздии ӯ падару модараш ғусса хӯрда, ҳамеша мекӯшиданд ягона фарзанди онҳо солим, ба мисли бачаҳои дигар хандону чаққон, кушодадил ва ҳозирчавоб бошад.

Бинобар ин...

Ҳар коре ки аз дасташон меомад, ба ҷон иҷро мекарданд – барояш хел-хел тӯбҳои чармӣ, велосипед, чана, дурбин ва ғайра ашӯи ба кӯдакон хушоянд мехариданд; номашро ба рӯйхати бачаҳои мегузaronданд, ки дар мактаб ё дар зӯрхонаҳои махсус бо тарбияи бадан машғул буданд.

Гоҳо ба чашмонашон ашк давида, онҳо тавалло мекарданд: вай зуд-зуд ба саҳни ҳавлӣ барояд – ҳавои тоза хӯрда, дар қатори ҳамсолонаш бихандад, бидавад, гӯштин гирад...

Ё ҳеч набошад, субҳгоҳон дар хона ба варзиши бадан пардохта, тадриҷан бақувват шавад.

Писарак сар ба зер афканда, оҳиста «хуб» мегуфту боз... ҳамон тавре ки буд,

Дар дунёи баасрори худ танҳо мемонд.

Аммо дар мактаб нағз мехонд.

Муаллимонаш мегуфтанд, ки вай бисёр баадаб, ростқавл ва муҳиммаш, ҷонибдори ҳақиқат аст.

Дар воқеъ...

Ҳамин хел буд писарак!

Мешуд, ки ягон рафтори нозеби бачаеро дида – хоса агар дар ҳаққи духтарак бошад, – аввал ба сухан танбеҳ меод. Мабодо... он бача ба гапаш эътибор накарда, баръакс худи ӯро дар зери ҳақорат гирад, пас дигар тоқаташ намонда, камзӯр бошад ҳам, ба гиребони вай сахт мечаспид.

Писарак медонист, ки ҳаргиз ғолиб намеояд – шатта хӯрда, баданаш, дасту рӯяш сурху кабуд мешаванд, ё аз ин ҳам бадтар – даҳону биниаш ғарқоби хун мегарданд. Нағз медонист...

Лекин гиребони он бачаро сар намеод.

Ва бо як ҳоли зор ба хона расида, падару модарашро беш аз пеш обу адо мекард.

Писарак бар замми он ки дар мактаб бо баҳои аъло мехонд, боз...

Сурат мекашид.

Бисёр хуб сурат мекашид.

Дар байни тасвирҳои ӯ беш аз ҳама модараш.

Ва офтоби бузурги рахшону духтарчаҳои чилкокул ба назар менамуданд. Вай онҳоро, дар кадом вазъе ки бошанд, хандон ба қалам меод.

Аммо худааш...

Ками дар кам механдид. Ғолибан хаёлолуд мегашт. Ҳатто баъзан... вақте ки дарс тайёр мекард, ё ягон китоби бадеӣ мехонд, ногаҳон аз ҷой хеста, пеши тиреза мерафту гӯё шах шуда бошад, беҳаракат истода,

Ба одамон,
Ба ҳавзи бетони гоҳ пуробу гоҳ беоб
Ва ба дарахтони рӯи ҳавлӣ...
Муддатҳо чашм меदӯхт.

Чунин менамуд, ки ӯ пайваста дар изтироб аст; чизеро фаромӯш кардаасту бо сад азоб ба хотир овардан меҳоҳад; ё гуноҳ дораду ботинан сӯхта, наменонад онро чӣ тавр аз падару модараш пинҳон созад...

Ҳамин хел буд писарак!

Ва бо ҳамин хислати доимиаш дар синфи чорум мехонд, ки баҳорон аз қабати дуҷуми истиқоматгоҳашон як хона холӣ шуд. Марду зани ба муйҳояшон сафедӣ дамида ва хушфеъл, ки серфарзанд ва ба ӯ ниҳоят меҳрубон буданд, кӯчида, ба қасабаи дигар, ба хонаи васеътар рафтанд.

Рафтанду

Пас аз ягон ҳафта ҷои онҳоро ҷуфти барои писарак тамоман ношинос гирифт.

Зану шавҳари ҷавон...

Вай оҳ кашид.

Агарчи зан ба як дидан хуш омадаш, аз мағзи ҷигар оҳ кашид. Зеро... аз чӣ бошад, ӯро бадбахт пиндошт.

Зан, баръакси шавҳараш, бисёр зебо буд. Ҳангоме ки хиромон роҳ мерафт, ду гесӯи қир барин сиёҳ, занҷир барин печону дароз ва хушбӯи вай дар ҳавои қадаммониаш банизом бозӣ карда, қомати ниҳолвор нозукашро боз ҳам дилангез ба ҷилва меоварданд; чеҳраи чун шири бағулоб марғубаш ғарқи табасум... Вале чашмонаш,

Чашмони сиёҳи бодомӣ ва ниҳоят меҳрубони ӯ мағмум метофтанд; аз пушти мавҷи ба монанди ҳарири сафед шаффоф ва нозуки шодмониву лабхандаш ба атроф андешаманд ва қадре парешон менигаристанд.

Шояд барои ҳамин писарак ӯро бадбахт пиндошт.

Шояд барои ҳамин изтиробаш дуболо гардид.

Ва боз... ягона шуғли писандидааш – сураткаширо тарк намуд.

...Рӯзе аз хонаи зану шавҳари ҷавон аввал як ғалоғула бархост. Сипас ба гӯши писарак овози баланди мард расид, ки ҳақоратҳои қабех мекард. Фурсате нагузашта, дар он ҷо чизе, эҳтимол зарфе ҷарангосзанон шикаст. Баъд фарёди зан баланд гардида, оҳиста-оҳиста ба гиря табдил ёфт. Баъд...

Дигар садое шунида нашуд.

Ва олам гӯё ях баст.

Писарак дар банди ҳаяҷони сахт монда, рӯ-рӯи хона ноором қадам мезад.

Падару модараш гоҳ ба вай, гоҳ ба ҳамдигар суоломез чашм давонда, намедонистанд чӣ кор кунанд.

Писарак дарун-дарун азоб мекашид; ашк нарехта, хомӯш мегирифт. Аз он ки хурд аст, камзӯро ноилоҷ аст. Вагарна...

Дар бадали як-ду моҳ ҳақоратҳои бепардаи марду шикастани зарф ва чирросу гиряҳои талхи зан боз чанд бор такрор гардиданд.

Акнун писарак хобу хӯрро фаромӯш карда буд. Рангаш рӯз то рӯз заъфарон ва худааш беш аз пеш лоғар мешуд. Падару модар ҳоли ӯро дида, аз аввала зиёдтар месӯхтанд. Оқибат... дигар тоб оварда натавониста, як бегоҳ мардро танбех доданд, ки минбаъд ин хел накунад – занашро накунад, фарзанди бе ин ҳам ҳассоси онҳоро натарсонад!

Аммо...

Суде набуд. Талошу пархоши ҷуфти ҷавон зуд-зуд идома меёфт.

Писарак ҳайрон мемонд.

Чунки вай он зани зеборо, ки баъзан дар хонааш аввал фарёд зада, пас дуру дароз мегирифт, дар кӯча, ё дар саҳни ҳавлӣ хушу хурсанд медид. Қомати на пасту на баландаш нозук, гесӯвони марғуладораш атрогин, чеҳраи бемуқсаши хандон. Чашмонаш...

Лекин чашмони сиёҳи чоҳ барин амиқ ва бо вучуди кӯшишҳои зан ғаманду даш сару рӯи писаракро ҳар дафъа бо як меҳри бехалал навозиш мекарданд.

Барои чӣ?

Вай худааш надониста, соҳиби он чашмони бодомиро аллакай дӯст медошт.

Шабҳо ғарқи обу арақ гардида, қариб ҳазён гуфта, қомати ниҳолу гесӯвони хушбӯяшро хоб медид. Рӯзҳо аксаран дар пеши тиреза истода, бо риққат раҳ мепоид. Ва тез-тез гиряаш меомад.

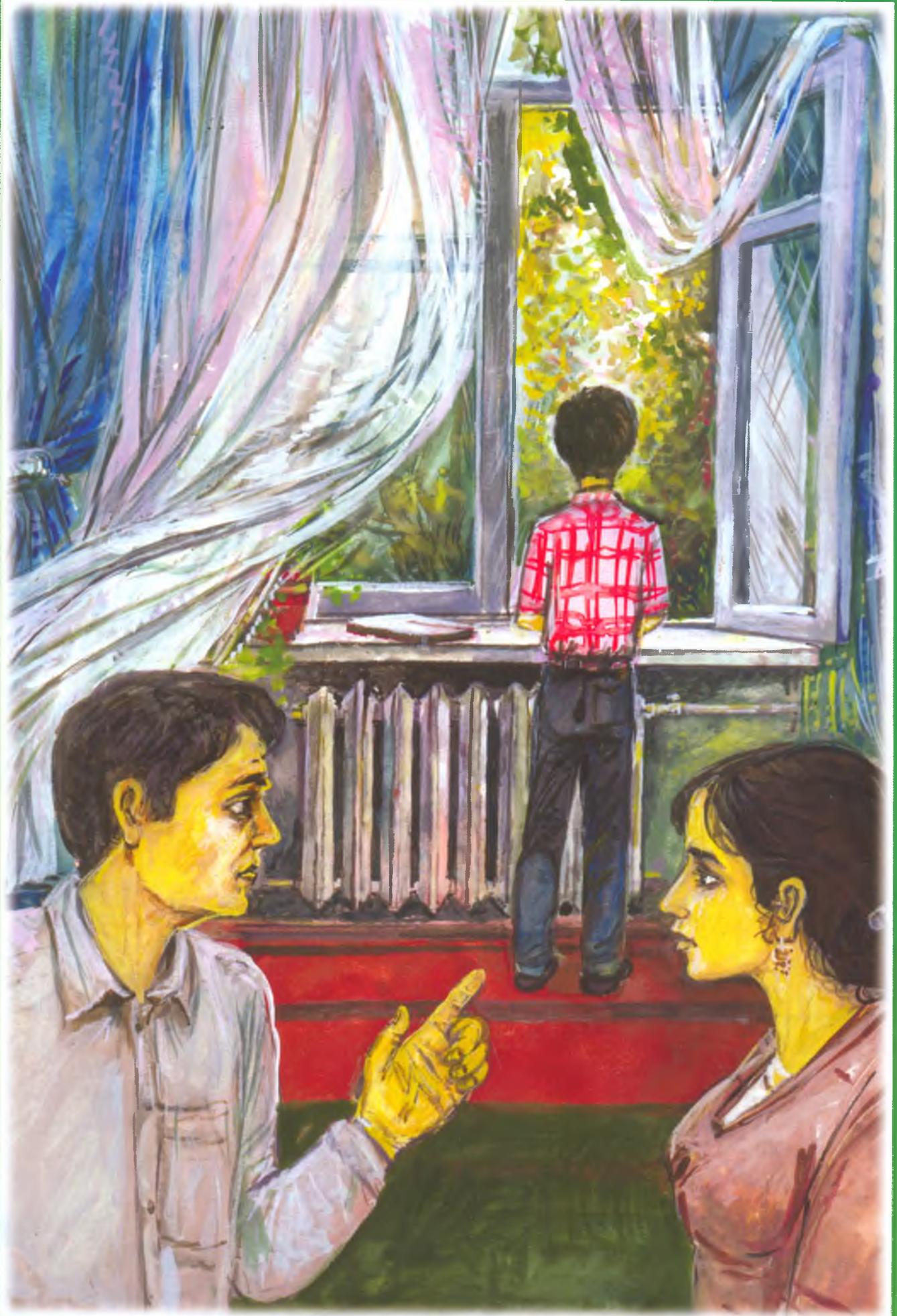
Бале...

Худ бехабар, писарак ба вай дил баста буд!

Ва ҳар қадар он занро дӯст дорад, шавҳарашро ҳамон қадар бад медид. Бо тамоми ҳастияш мехост, ки ӯро ҷазои сазовор диҳад. Барои зан, барои ашки талху чашмони мудом ғамгинаш...

Як рӯз, ҳангоме дар хона танҳо монда, аз тиреза хаёлолуд боз ба берун менигарист, нохост назари писарак ба мард афтид, ки ҳар ду даст ба пушт, лапон-лапон ба роҳрави пеши иморат наздик мешуд.

Дили писарак, гӯё ки ба он нештар зада бошанд, сахт тапид. Ва ӯ...

Тохта ба ошхона рафту ним сатил барин шушкӣ-юндиро оварда, аз тирезаи як табақааш кушода рост ба сари мард рехт.

Вай дод гуфта, ба боло нигарист.

Писарак тирезаро маҳкам карду дам ба дарун гирифт, ночунбон нишаст.

Пас аз дақиқае мард:

–Кушо, лаънатӣ, кушо!.. – гӯён дари хонаи онҳоро думушта кӯфт.

Вале писарак, дар ҳолате ки аз ғояти тарс дилаш дар қафаси сина гӯё митаркид, дарро накушод.

Бегоҳи ҳамон рӯз мард – вай яқин каме ором шуда буд – ба падару модараш шикоят кард.

Ва писарак дар ҳузури ӯ гап шунида, танбеҳ гирифта, аламаш зиёда гардиду:

–Ин кас одами ганда. Ганда, ганда... – гуфта, ба чашмонаш ашк давид.

Пас дартоз ба хонаи дигар гузашт ва худро ба рӯи ҷогаҳ партофта, оби дидааш шашқатор, болинро сахт газид, ки фиғонаш набарояд...

Як пагоҳ боз чирроси зан баланд гардид. Шавҳараш ўро боз ҳақоратҳои қабех мекард; бо садои гӯшхарош боз зарфе шикаст.

Ва баъд...

Аз нав хомӯшӣ ба миён омад.

Писарак дар пеши тиреза музтариб истода, талх мегирист.

Рӯзи истироҳат буд он рӯз. Падару модараш ҳамроҳи амаки меҳрубони вай, ки шаби гузашта бисёр хурсанд ба шаҳр омад – то писаракро дар айёми таътил ба деҳаи дурдасти кӯҳистон, ба назди бобояш барад... – соате қабл аз паи бозорӣ рафтаанд.

...Писарак аз тиреза дур нашуда, ба ҳоли зан менигарист; ба ҳоли худаш ҳам. Панҷаи дастаконаш гирех, дили кӯчакаш молмоли дард, мегиристу мегирист...

Тахмин понздаҳ-бист дақиқа пас зан ба рӯи ҳавлӣ баромада, фурсате беҳаракат истод. Баъд рафта ба хараки зери маҷнунбед нишаст. Инак чеҳраи зебояш хандон набуд. Гесӯвонаш кушода ва парешон; китфонаш якзайл меларзиданд. Ба пеши пояш назар дӯхта, вай дар муҳити навдаҳои ба мисли худаш ғамгин ва сархами маҷнунбед...

Пакару озурда менишаст; рӯймолчаи дар дасташ ғичимро ҳар замон ба чашмонаш мебурд.

Писарак бетоқат шуд.

Оби дидаашро ба муштчаҳои сардаш ситурда, бо як бечуръатӣ ва шарму ҳаёе поин фуромад. Аввал дар дами дар истода, қариб мижа назада, муддате ба сӯи зан нигарист.

Аммо вай инро ҳис накард,

Ақалан сар набардошт...

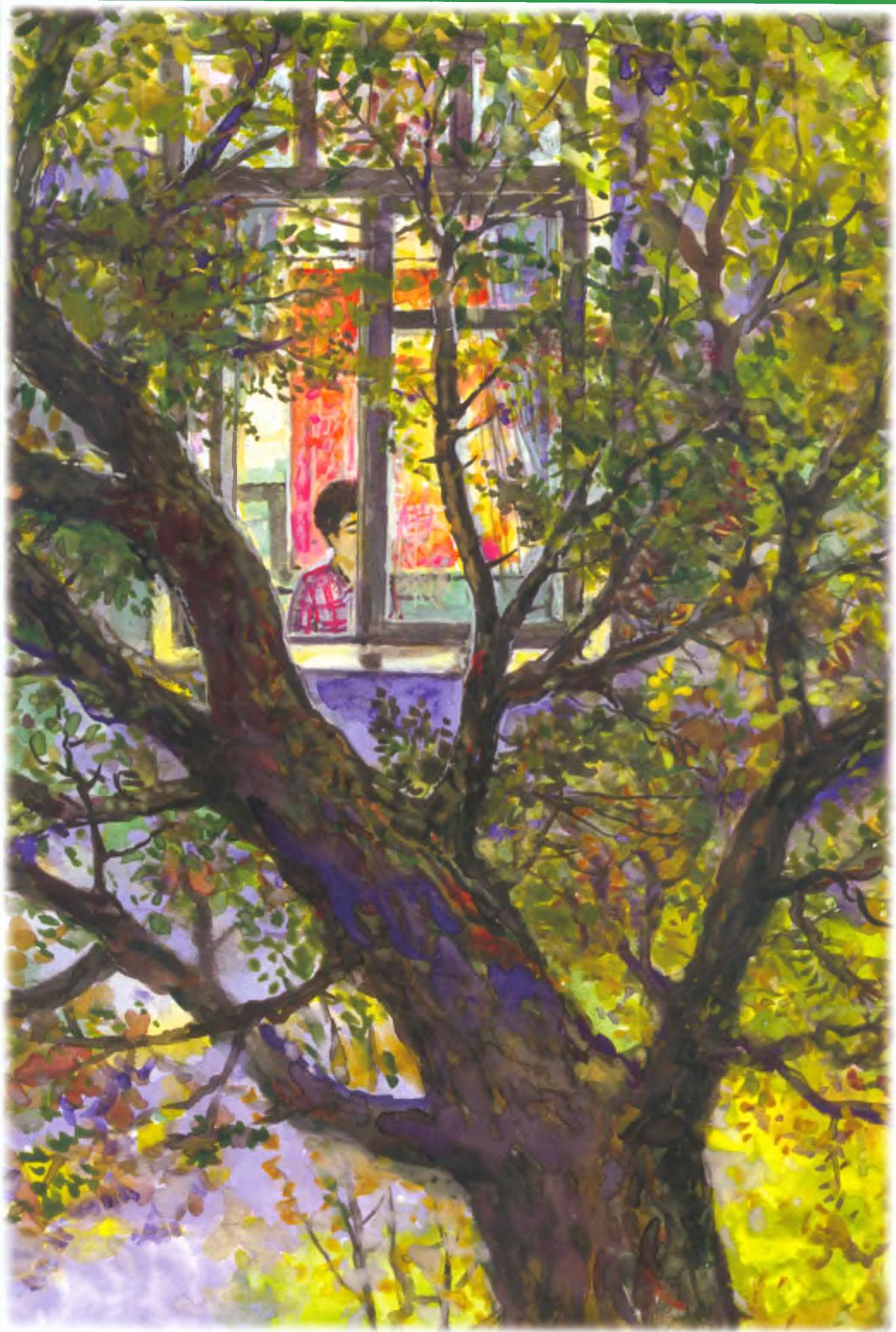
Баъд писарак аз паҳлӯи ӯ ба ҳаракат нишаст. Чунон оҳиста нишаст, ки зан ҳатто начунбид – чӣ хел омаданахро гӯё пай набурд.

Фақат мегиристу оби дидаашро пок мекард.

Ва боз мегирист...

Дар сахни ҳавлӣ ба ғайр аз онҳо дигар касе набуд.

Китфони хушқолабаш дар шинухез, зан аз пеши пояш ҳамчунон сар намебардошт.

Писарак бе ягон ҳаракат шах шуда менишаст. Намедонист, ки чӣ гӯяд, чӣ тавр ўро тасалли диҳад.

Ниҳоят вай...

Аз болои куртааш...

Пои сафед ва бисёр зебои занро маҳин сила кард.

Зан як қад парида, ба писарак нигарист. Бари рӯяш кабудтоб ва саҳле ва-рамида буд.

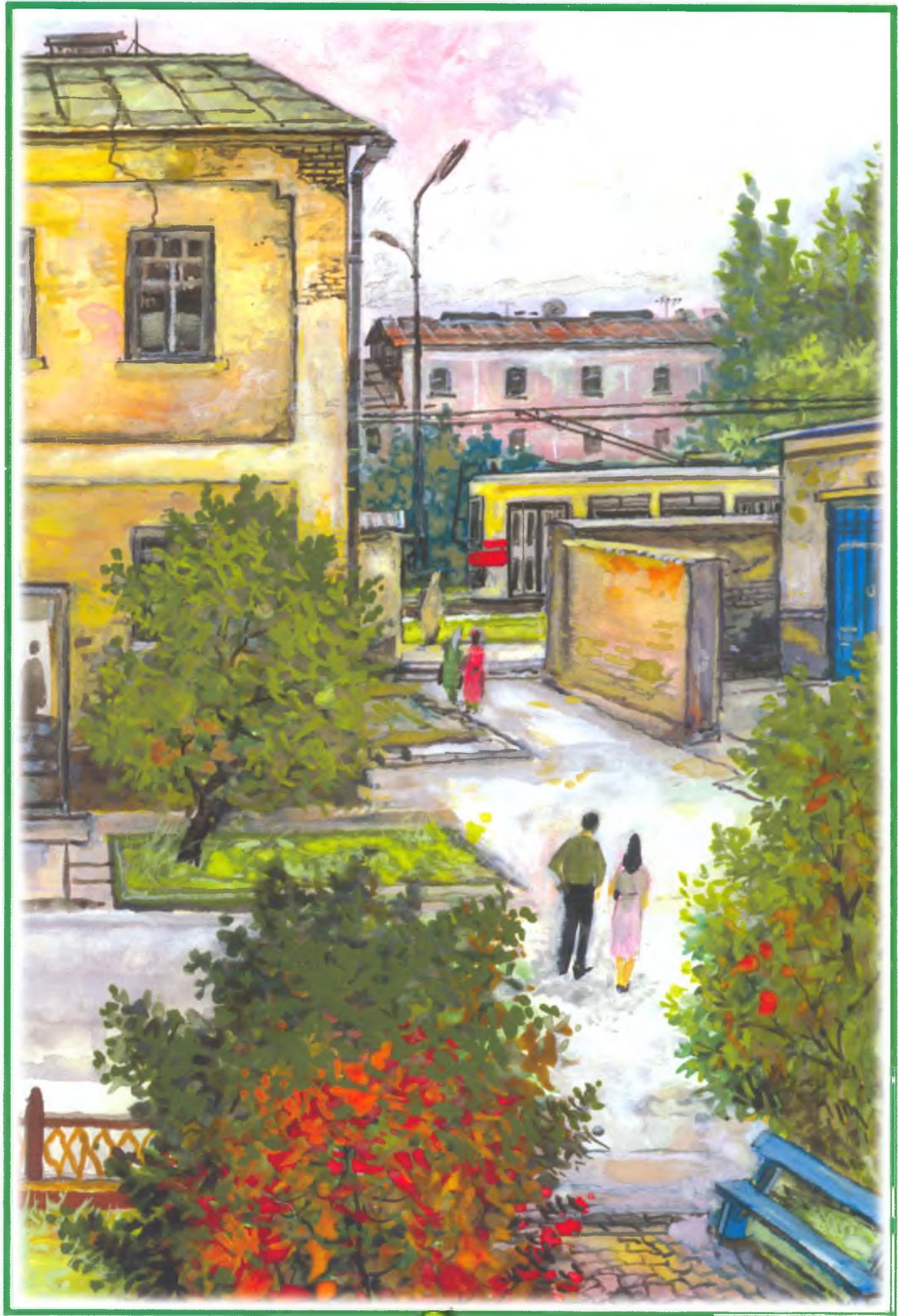
–Ҳа-а-а?

–Ман... ма-ан шуморо... нағз мебинам.

–Чӣ?! – чашмонаш суп-сурх, аз ин гапи писарак беихтиёр хандид ў.

–Рост мегӯям... гиря накунед. Ягон рӯз ман аз вай қасди шуморо мегирам. Фақат гиря накунед...

Зан дигар нахандида ва ҳайрон шуда, лаҳзае ба писарак назар дӯхт. Гарми гарм буд нигоҳаш... Баъд бо шаст ба гардани борики ӯ даст андохта, сарашро ба сари синаи нарми худ пахш кард. Ва аз нав гирифта,

Ногаҳон бархосту шитобон ба хонааш рафт.

Писарак танҳо монд. Гӯё мадад ҷуста, мурғи нимбисмил барин ба гирду атроф чашми умед давонд.

Вале ҳайҳот!

Пас нигоҳаш ба як лаби ҳарак бархӯрд, ки дар он ҷо то алҳол...

Зан нишаста буд.

Руймолча...

Руймолчаи гулобӣ, тар, ғичим...

Руймолчаи зан!

Чунон ки пораи оташ бошад, писарак онро бо эҳтиёт бардошт. Бӯй кашид, ба лабони гарму ларзонаш расонд. Ва низ...

Бархоста, тозон ба хонаашон даромад.

Рӯзи дигар амакаш ӯро ба деҳа, ба паноҳи бобояш бурд.

Писарак дар охири таътил, дили интиқу интизорааш ташнаи дидор, ба шаҳр баргашт. Аммо ба зан...

Вонахӯрд!

Падару модараш гуфтанд, ки рӯзи ба деҳа рафтани ӯ зан ҳам аз хонаи шав-ҳараш ғайб зад.

Писарак боз гирист. Чунки на фақат сурати зиндаи зан... балки ягона хотира –

Руймолчаи шилшиладори гулобиро низ гум карда буд!

...Мард оҳ кашид.

Вай дигар он писараки рангпариди дамдузд набуд. Ва ҳоло, субҳгоҳон, баъд аз бисту ҳафт соли ин воқеа, дар хонаи бароҳати худ ба сари мизи пеши тиреза нишаста, дар умраш...

Шояд бори ҳазорум буд, ки ҳамон зани барно ва ниҳоят бадбахтро аз нав ба ёд меовард.

Вале сурати ӯ дар гӯшаҳои хотирааш фаромӯш гардида буд. Батамом... Бо вучуди ин вай он рӯи зеборо, гӯё печида ба як пардаи ҳарири сафед бошад, баръало мидид; чунон ки қурси оташини офтобро аз пушти абри тунук мебинанд. Дар хаёлаш... қомати на паст, на баланди зан ҳоло ҳам ниҳолвор нозук, гесӯвони марғуладораш хушбӯй, чеҳраи покизааш хандон. Чашмонаш...

Лекин чашмони бодомии сип-сиёҳ ва чоҳ барин амиқи ӯ ғамандуд мето-банд.

Мард оҳ кашид.

Дар берун барфи лаклакӣ меборид. Поғаои калон-калони сафед, ки пати кафтарро мемонданд, дар чанги бод печутоб хӯрда, беозор ба замин мефу-ромаданд. Шоҳаҳои урён ва сияҳгуни дарахтони рӯи ҳавлӣ...

Дили мардро, ки аз хоб хестан баробар қариб ним соат бо варзиши бадан машғул шуда, худро бардам ҳис мекард, инак қадре фишор медуоданд.

«Бахташро ёфта бошад?» – пичирос зад ӯ зери лаб. Ва дар як варақи барф барин сап-сафеди дафтари болои миз беихтиёр чунин навишт:

**Ба пиндорам, ки дунёи мани хурд,
Ҷама дарди дили дар изтиробам,
Набуд беш аз пати кафтар, ки ҳоло
Бипечад бар дами боди шитобҳо...**

Инро навишту аз худ шарм дошт.

Вай, охир, шоир не, балки коргар аст, як коргари қаторӣ – хишт мечинад, би-но месозад... На вазнро медонад, на қофияро. Лекин баъзан ҳамин хел, шояд барои тасаллои дилаш...

Нанавишта наметавонад.

Боз...

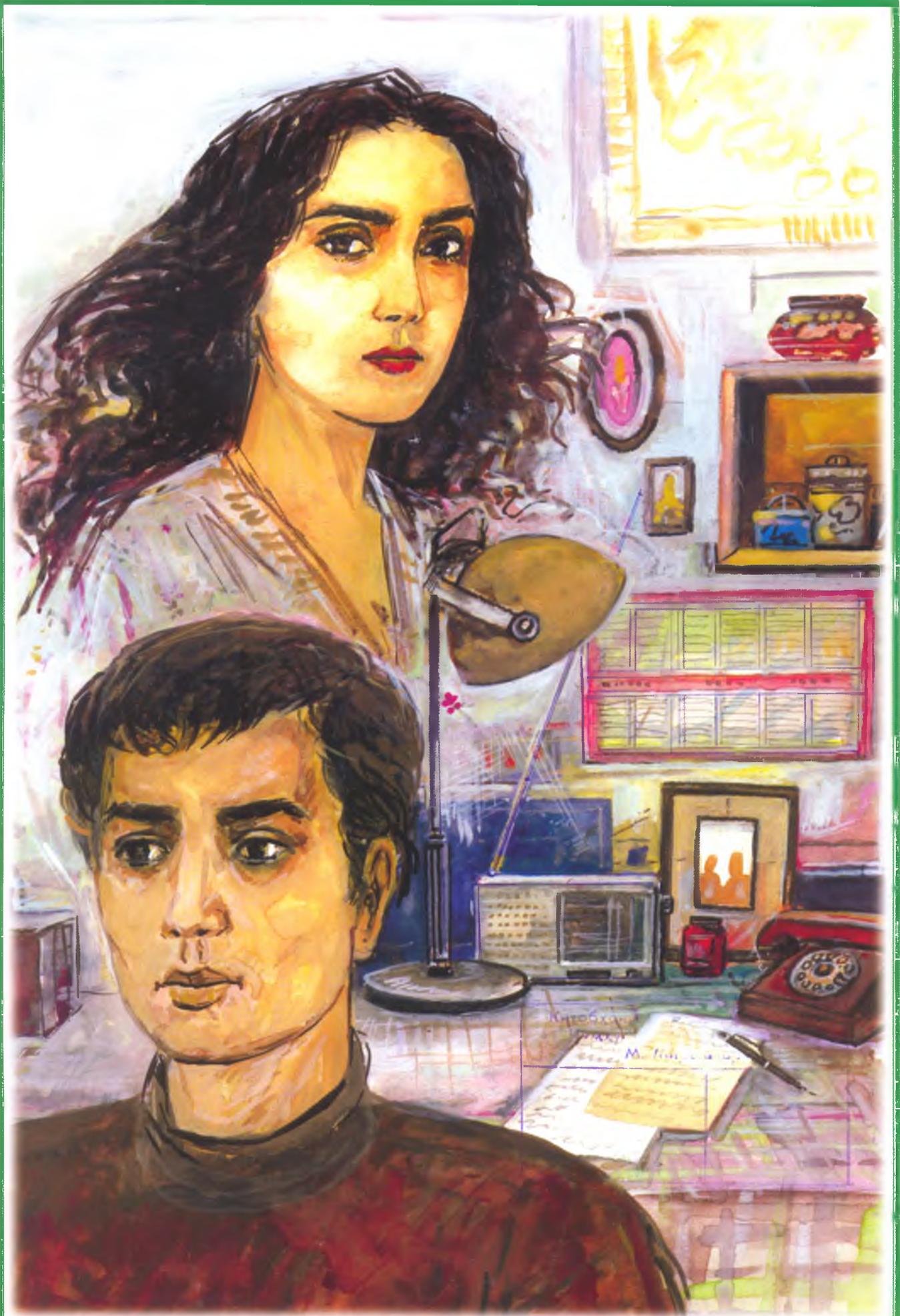
Гоҳо сурат ҳам мекашад.

«Бахташро ёфта бошад?» – хаёлан гашта такрор кард мард.

Омехта бо як дарди аз овони кӯдакӣ ба тану ҷонаш қарин буд ин такрор.

Қаламро дар чояш гузошта, вай оҳиста бархост,

То ки ба ошхона рафта, чой монад. Ҷамин замон духтарчаи мактабхонаш бедор мешавад. Занаш дар сафар...

САТТОР ТУРСУН

«Ишқи аввал»

(хикоя)

Душанбе, хиёбони Саъдии Шерозӣ 16,
ТҶБ «Истикбол» – 2008.

Муассис: **Латофати Кенча**

Мухаррир: **Юсуфҷон Аҳмадзода**

Мусаввир: **Абдусалом Абдуллоев**

Мусаххех: **Ганчина Муллоҷонова**

Ороишгар ва таррох: **Комрони Раҳмонзод**

Ба ҷоп супорида шуд 19.08.2008. Ба ҷопаш имзо шуд
24.08.2008. Андозаи 60x84 ¹/₁₆. Ҷузъи ҷопӣ 3,5.
Теъдод 5000. Нархаш шартномавӣ.

Дар интишороти «Мега» (Туркиё) ҷоп шудааст.

ISBN 978-99947-53-19-2

9 789994 753192